

Notat

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Natur
J.nr.
Ref. tw
Den 23. februar 2010

Myndighedernes ansvar med hensyn til fjernelse af vrage

Generelt er det vigtigt at være opmærksom på, at selv om et skib er blevet til et vrage, tilhører det fortsat ejeren af skibet, indtil ejeren enten ved erklæring eller ved faktisk manglende bjærgningsforsøg har opgivet vrage. Myndighederne kan derfor ikke umiddelbart fjerne vrage med mindre det for eksempel udgør en fare for miljøet, kystbeskyttelsen eller sejladsikkerheden.

Med mindre bjærgningen udføres af rederen (ejeren) skal Farvandsvæsenets tilladelse af sejladsikkerhedsmæssige årsager indhentes, inden vrage eller større dele af det bjærges jf. lov om tillæg til strandingslov uanset hvilken myndighed som træffer afgørelse i andre spørgsmål om vrage.

Generelt afhænger myndighedernes beføjelser af forhold som vrages alder og årsagen til indskriden som beskrevet nedenfor.

Generelt er det endvidere rederen, som bærer ansvaret og omkostningerne ved fjernelse af et vrage. I de tilfælde, hvor et vrage skal fjernes af de ovenfor nævnte årsager, og det ikke er muligt at identificere en ejer, kan vrage blive fjernet, eventuelt efter en særskilt bevilling fra Finansudvalget/ministeriet.

Fortidsminder

Vrage sunket for mere end 100 år siden anses for fortidsminder og administreres af Kulturministeriet/Kulturarvsstyrelsen jf. museumslovens bestemmelser herom. Det samme gælder nyere vrage, såfremt Kulturarvsstyrelsen træffer særlig beslutning herom.

Det er forbudt at ændre forholdene omkring disse vrage, og hævnning skal altid ske efter tilladelse fra relevante myndigheder jf. museumsloven og lov om tillæg til strandingsloven.

Dumpede vrage

Et yngre vrage som er dumpet med vilje som led i bortskaffelse hører under Miljøministeriets ressort, idet havmiljøloven indeholder et forbud mod dumpning.

Dumpes et vrage som led i bortskaffelse er det en ulovlig handling, der er strafbar.

Er der en særlig risiko for olie- og kemikaliefurening forbundet med vrage kan Miljøministeriet henholdsvis Forsvarsministeriet træffe de nødvendige foranstaltninger såfremt dette er nødvendigt for at forhindre eller bekæmpe furening, der kan medføre alvorlige skader på havmiljøet, jf. havmiljølovens bestemmelser.

Vrage der anbringes eller sænkes på søterritoriet med et bestemt formål for øje

Efter kystbeskyttelsesloven må der ikke anbringes fartøjer, der agtes anvendt til andet end sejlads, på søterritoriet uden tilladelse fra transportministeren. Ministeren har delegeret sine beføjelser på dette område til Kystdirektoratet. Det bemærkes, at anbringelse forstås som en positiv handling og ikke blot en efterladelse eller sænkning af et fartøj eller vrage på søterritoriet.

Derudover kræves Justitsministeriets tilladelse forud for anbringelsen.

Hvis vraget anbringes, så det kan virke som en sejladshindring eller vraget af andre årsager skal afmærkes, skal der inden sænkningen, desuden foreligge tilladelse fra Farvandsvæsenet, jf. bestemmelserne i afmærkningsbekendtgørelsen.

Sunkne og strandede vrage (opstået ved forlis)

Et strandet vrage befinder sig delvist i vandet, da det ellers anses for at være ilanddrevet.

Beslutning om fjernelse af sunkne og strandede vrage træffes af en række forskellige myndigheder afhængig af årsagen til, at vraget skal fjernes.

Er der en særlig risiko for olie- eller kemikalieforurening kan Miljøministeriet henholdsvis Forsvarsministeriet træffe de nødvendige foranstaltninger for så vidt angår havet og de kystnære dele af søterritoriet, såfremt dette er nødvendigt for at forhindre eller bekæmpe forurening, der kan medføre alvorlige skader på havmiljøet, jf. havmiljølovens bestemmelser.

Er vraget til væsentlig gene eller fare for enten sejlads eller fiskeri, kan Farvandsvæsenet pålægge rederen at uskadeliggøre vraget eller selv uskadeliggøre dette, idet udgifterne til sidstnævnte dog forudsættes afholdt af ejeren, jf. lov om tillæg til strandingsloven.

Transportministeriet administrerer en ganske afgrænset del af statens højhedsret over søterritoriet. Ministeriet er således bemyndiget til at give tilladelse før der foretages inddæmning og opfyldning på søterritoriet, udføres anlæg eller anbringes faste eller forankrede indretninger eller genstande på søterritoriet, anbringes fartøjer, der agtes anvendt til andet end sejlads på søterritoriet, eller foretages uddybning eller gravning på søterritoriet.

Ved ændring af kystbeskyttelsesloven, der trådte i kraft 1. januar 2007, er administrationen af dette afgrænsede område blevet lovreguleret.

Det fremgår således af kystbeskyttelsesloven, at transportministerens tilladelse skal indhentes såfremt, der anbringes fartøjer på søterritoriet, der agtes anvendt til andet end sejlads. Såfremt et fartøj anbringes i strid med denne bestemmelse, kan transportministeren meddele påbud om fjernelse.

Det fremgår videre af kystbeskyttelsesloven, at transportministeren eller en kommunalbestyrelse kan meddele ejeren af et vrage påbud om fjernelse, hvis vraget skønnes at kunne frembyde fare for kysten eller for et kystbeskyttelses anlæg.

Efterkommes påbuddet ikke, kan transportministeren eller kommunalbestyrelsen lade vraget fjernes for ejerens regning, hvis det er nødvendigt for at afværge en nærliggende fare.

Farvandsvæsenet kan kun pålægge en ejer at afholde udgifter ved uskadeliggørelse af et vrage, hvis vraget er til fare eller væsentlig ulempe for skibsfart eller fiskeri. Vrage inden for en havns område fjernes ikke ved Farvandsvæsenets foranstaltning – heller ikke hvis de er til fare – da det er havnens ansvar at holde sit område sejlbart.

Farvandsvæsenet kan kun registrere vrage, der bliver indberettet til Farvandsvæsenet, eller som Farvandsvæsenet på anden måde får oplysning om. Hertil bemærkes, at Farvandsvæsenets vrageregisters primære funktion er at registrere vrage, som har eller kan antages at få betydning for enten

sejladssikkerheden eller vil udgøre en gene for fiskeriet. Tidligere blev der derfor kun registreret vrage af hensyn til denne funktion og kun vrage, som var beliggende i territorialfarvandet. I dag registreres alle vrage, som Farvandsvæsenet får kendskab til, og som ligger i dansk afmærkningsområde, bortset fra farvandene omkring Færøerne og Grønland.

Drivende genstande

Efter lov om sikkerhed til søs kan økonomi- og erhvervsministeren fastsætte regler, træffe foranstaltninger og meddele generelle og konkrete forbud eller påbud til sikring af sejladsen, overholdelse af orden og forebyggelse af fare samt til forebyggelse af, at der lægges den frie sejlads hindringer i vejen.

Økonomi- og erhvervsministeren er endvidere efter en tekstanmærkning på finansloven bemyndiget til at stille garanti for og i givet fald afholde driftsudgifter i forbindelse med iværksættelse af foranstaltninger ved fjernelse af drivende genstande, f.eks. drivende vrage, last, der er faldet over bord, eller lignende, der skønnes at være til umiddelbar fare for sejladsen.

Lov om tillæg til lov om strandingsloven

Hvis et skib er sunket eller strandet i farvandene omkring de danske kyster under sådanne omstændigheder, at vraget er til fare eller væsentlig ulempe for skibsfart eller fiskeri, retter Farvandsvæsenet efter lovens § 6 henvendelse til ejeren eller den til vraget berettigede med forespørgsel om, hvorvidt vedkommende vil forsøge at bjærge vraget.

Samtidig meddeles det vedkommende, hvilken vanddybde over vraget der skal tilvejebringes, og inden hvilken frist vraget skal være uskadeliggjort.

Hvis Farvandsvæsenet ikke kan identificere ejeren, eller hvis vedkommende ikke uskadeliggør vraget i overensstemmelse med Farvandsvæsenets tilkendegivelse og inden den fastsatte frist, kan Farvandsvæsenet på ejerens regning eller eventuelt ved en særskilt bevilling lade vraget uskadeliggøre.

Farvandsvæsenet kan endvidere, når det af hensyn til vrages farlighed anses for nødvendigt, straks efter strandingen eller forliset, lade vraget uskadeliggøre.

Efter lovens § 7 hæfter både ejeren af skibet og ejeren af ladningen eller andre genstande, som i sig selv er til fare eller væsentlig ulempe for skibsfarten eller fiskeriet, for udgifterne til de foranstaltninger, som foretages af det offentlige i henhold til lovens § 6. Ejeren af skibet hæfter med den begrænsning, som følger af sølovens kapitel 9 om ansvarsbegrænsning, mens ejeren af andre genstande hæfter med disse, men ikke personligt.

Hvis en anden end skibets ejer eller den til skibet berettigede ønsker at bjærge et skib, der er sunket eller strandet i farvandene omkring de danske kyster, skal vedkommende i henhold til lovens § 9 indhente tilladelse fra Farvandsvæsenet. Opnåelse af en sådan tilladelse forudsætter, at bjærgning ved ejeren ikke er forestående, og at Farvandsvæsenet ikke selv agter at foranstalte bjærgningen. Ved bjærgningen vil ejendomsretten tilfalde bjærgeren.